

เหมืองอัคราสารตกค้างและความขัดแย้งกับชุมชน สุ่มติ ครม. สั่งปิดเหมือง

ความเป็นมา

บริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน) ชื่อเดิม อัครา ไมนิ่ง จำกัด จดทะเบียนดำเนินกิจการเหมืองแร่และโลหกรรม เมื่อปี พ.ศ. 2536 ต่อมาได้ดำเนินโครงการเหมืองแร่ชาติคอมเพล็กซ์ ในพื้นที่อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ในฐานะบริษัทลูกของบริษัท คิงส์เกต คอนโซลิเตเต็ด ซึ่งจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ออสเตรเลีย (ASX) ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2556 โดย บริษัท คิงส์เกต คอนโซลิเตเต็ดถือหุ้นร้อยละ 48.2

ปัจจุบัน บริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน) มีประทานบัตรจำนวนทั้งสิ้น 109 ฉบับ และอาชญาบัตรจำนวนทั้งสิ้น 107 ฉบับ ด้วยเงินลงทุนกว่า 6 หมื่นล้านบาท โดยกิจการใหญ่ที่สุดของบริษัทคือ โครงการเหมืองแร่ชาติ จำนวน 14 แปลง แยกเป็นชาติรีได้จำนวน 5 แปลง ได้รับประทานบัตร ในปี พ.ศ. 2543 หมดยุคในปี พ.ศ. 2563 และชาติรีเหนือจำนวน 9 แปลง รวมถึงได้รับประทานบัตร ในปี พ.ศ. 2551 จะหมดยุคในปี พ.ศ. 2571 แต่อย่างไรก็ตาม แม้บริษัทฯ จะมีประทานบัตร ในมือถึงปี พ.ศ. 2571 แต่ใบอนุญาตประกอบกิจการโลหกรรมของบริษัทฯ ที่สิ้นสุดเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 และได้ยื่นขอต่อใบอนุญาต แต่ คณะรัฐมนตรีมีมติออกมาเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ว่าไม่ต่อใบอนุญาตให้เนื่องจากพบว่ามีสารหนูและแมงกานีส ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน แต่จะมีการผ่อนปรนให้สามารถดำเนินการจนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2559

ผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

ในปี พ.ศ. 2553 ประชาชนในพื้นที่รอบเหมืองแร่ทองคำ ร่วมกันร้องศาลปกครองว่าได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการ เนื่องจากมีสารหนูและแมงกานีส ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน หลังจากนั้น ศาลปกครองได้ทำการไต่สวน โดยมีการตั้งคณะทำงานจากมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ตรวจสอบเปรียบเทียบในปัสสาวะของประชาชนรอบพื้นที่ เปรียบเทียบกับประชาชนที่อยู่ห่างจาก บริเวณเหมือง 50 กิโลเมตร ในครั้งนั้น ผลตรวจปัสสาวะของกลุ่มตัวอย่างประชาชนรอบเหมือง กับกลุ่มเปรียบเทียบอ่านค่าออกมาใกล้เคียงกัน คือไม่พบสารหนูและแมงกานีสเกินมาตรฐาน ศาลปกครองจึงยกคำร้องของประชาชนรอบเหมือง อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนของกลุ่มประชาชนโดยรอบพื้นที่ยังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการลงพื้นที่ตรวจสอบและแก้ปัญหาเป็นระยะๆ

หลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เข้าดูแลประเทศ ประชาชนรอบเหมืองได้ร่วมกันยื่นหนังสือร้องเรียนอีกครั้ง จนนำไปสู่การตั้งคณะทำงาน 5 ฝ่าย ประกอบด้วย (1) ผู้แทนส่วนราชการจังหวัดพิจิตร (2) ผู้แทน คสช. (3) ผู้แทนนักวิชาการ (4) ผู้แทน บริษัท อัคราฯ และ (5) ผู้แทนเครือข่ายประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ โดยคณะทำงานดังกล่าวได้ลงพื้นที่เก็บตัวอย่างเลือด ระหว่างเดือน สิงหาคม จนถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558 โดยใช้ห้องปฏิบัติการของโรงพยาบาลรามาริบัติและกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งได้รับการรับรองจากกระทรวงสาธารณสุข เป็นแลบตรวจสอบสาร

ปนเปื้อนในร่างกาย และมีประชากรตัวอย่าง จำนวน 1,301 คน แบ่งเป็น ผู้ใหญ่ 1,004 คน เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 297 คน

ผลการตรวจผู้ใหญ่ 1,004 คน พบว่า 675 คน มีค่าสารโลหะหนักเกินค่ามาตรฐาน แบ่งเป็นค่าแมงกานีส 420 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 41.83 ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2557 ที่พบร้อยละ 35.7 ค่าสารหนูเกินค่ามาตรฐานมี 196 คน คิดเป็นร้อยละ 19.52 ลดลงกว่าปี พ.ศ. 2557 ที่พบเกินค่ามาตรฐาน ร้อยละ 21.3 ส่วนสารไซยาไนด์ เป็นสารที่ไม่เคยตรวจมาก่อน แต่ผลการตรวจครั้งนี้พบว่ามียูในร่างกายเกินค่ามาตรฐาน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 ขณะที่การตรวจเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 297 คน พบว่า มี 220 คนหรือ 3 ใน 4 ของการสุ่มตรวจเด็กทั้งหมดเกินค่ามาตรฐาน แบ่งเป็นสารแมงกานีส 165 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 สารหนู 53 คน คิดเป็นร้อยละ 17.85 ส่วนสารไซยาไนด์ มี 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67

ยิ่งไปกว่านั้น ข้อมูลการตรวจหาสารโลหะหนักในผู้ใหญ่ ยังพบว่าภายในคนๆ เดียวมีทั้ง 2 สาร และ 3 สาร รวมอยู่ในร่างกาย แบ่งเป็นสารแมงกานีสและสารหนูจำนวน 83 คน สารแมงกานีสและไซยาไนด์รวมกันมี 20 คน สารหนูและไซยาไนด์ 5 คน ส่วนบุคคลที่มีทั้งสารแมงกานีส สารหนูและไซยาไนด์ มีจำนวน 2 ราย ขณะที่เด็กอายุไม่เกิน 15 ปี มีสารโลหะหนักในร่างกาย ทั้งแมงกานีสและสารหนูรวม 29 คน สารแมงกานีสและไซยาไนด์รวม 2 คน หลังจากนั้น ข้อมูลดังกล่าวได้มีการเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี จนนำมาซึ่งมติ ครม. เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ประกาศไม่ต่อใบอนุญาตประกอบกิจการโลหกรรมให้แก่ บริษัท อัคราฯ

ผลกระทบต่อองค์กร

แม้ บริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทลูกของบริษัท ดิงส์เกต คอนโซลิเต็ดเตด ซึ่งจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ออสเตรเลีย ที่ประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำรายใหญ่ที่สุดในประเทศ เมื่อมีการตรวจสอบสารตกค้างจากการประกอบกิจการย่อมส่งผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในการประกอบกิจการต่อไปอย่างมาก และ การที่คณะรัฐมนตรีมีมติยกเลิกการอนุญาตอาชญาบัตรพิเศษสำรวจแร่ทองคำและประทานบัตรทำเหมืองแร่ทองคำ อันเป็นผลสืบเนื่องจากการตั้งคณะกรรมการ 5 ฝ่ายเข้าไปตรวจสอบ ย่อมส่งผลกระทบต่อในด้านความน่าเชื่อถือ รวมไปถึงผลกระทบต่อทางอ้อมกลุ่มผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทั้งระบบ ที่จะถูกสังคมจับตามองเรื่องคุณภาพของการประกอบกิจการเหมืองแร่ของประเทศไทย

บรรณานุกรม

บริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน). (17 พฤษภาคม 2559).

www.akararesources.com/upload/20140909-akara-factsheet.pdf

บริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน). (17 พฤษภาคม 2559). www.akararesources.com

เปิดเบื้องหลัง อวสานเหมืองแร่ทองคำ. (17 พฤษภาคม 2559). www.thansettakij.com

"อิสรา" บุก "อัคราฯ" ลัดเลาะดูรอบเหมืองทองชาติรี จ.พิจิตร. (17 พฤษภาคม 2559).

www.isranews.org

อัคราฯ ทำชน "บักตู่" หุบโต๊ะสั่งปิดเหมืองทองทั่วประเทศ. (14 พฤษภาคม 2559). www.manager.co.th